

І. П. Приходько,

д. держ. упр., доцент,

*завідувач кафедри обліку і аудиту Дніпропетровського державного аграрного
університету*

НЕОБХІДНІСТЬ КОМПЛЕКСНОГО РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний етап розвитку економіки держави потребує комплексних підходів до реформування базових складових формування ефективної інформаційної системи, спроможної забезпечити постійно виникаючі інституціональні запити своєчасною, об'єктивною та достовірною інформацією. За цих умов є об'єктивна необхідність дослідження можливостей комплексного реформування бухгалтерського обліку і аудиту, насамперед в умовах глобалізації економіки.

The present stage of development of the national economy requires a comprehensive approach to reform basic components forming an effective information system capable of ensuring constantly emerging institutional needs timely, objective and accurate information. Under these conditions, there is an objective need to explore the possibilities of a comprehensive reform of accounting and auditing, especially in a globalized economy.

Ключові слова: *бухгалтерський облік, аудит, реформування, інформаційна система, інституційні запити, глобалізація.*

Keywords: *buhgaltersky accounting, audit, reform, information systems, institutional ask, globalization*

Вступ. Розвиток України на сучасному етапі характеризується подальшим розвитком ринкової економіки, її інтеграцією в систему міжнародних економічних відносин. До розвитку економіки залучаються зовнішні й внутрішні інвестиції, кредити, проводяться емісії цінних паперів, продовжується процес роздержавлення власності та приватизація майна. За цих умов суттєво зростає роль обліку, оцінки та аудиту, оскільки завдяки ним приймаються рішення про зміни напрямів виробництва, його оновлення, переміщення капіталу відповідно до ринкової кон'юнктури. Поряд з цим нагальними стають питання комплексного реформування бухгалтерського обліку і аудиту.

Метою дослідження є обґрунтування необхідності комплексного реформування бухгалтерського обліку і аудиту як взаємодоповнюючих складових створення ефективної інформаційної системи в умовах глобалізації економіки. У статті використано історичний та логічний (для дослідження еволюції постановки проблеми та наступності її вирішення), економіко-статистичний (для аналізу сучасного стану розвитку аудиту), дедукція, індукція, аналіз, синтез (дослідження сутності гармонізації та трансформації системи бухгалтерського обліку і аудиту в Україні

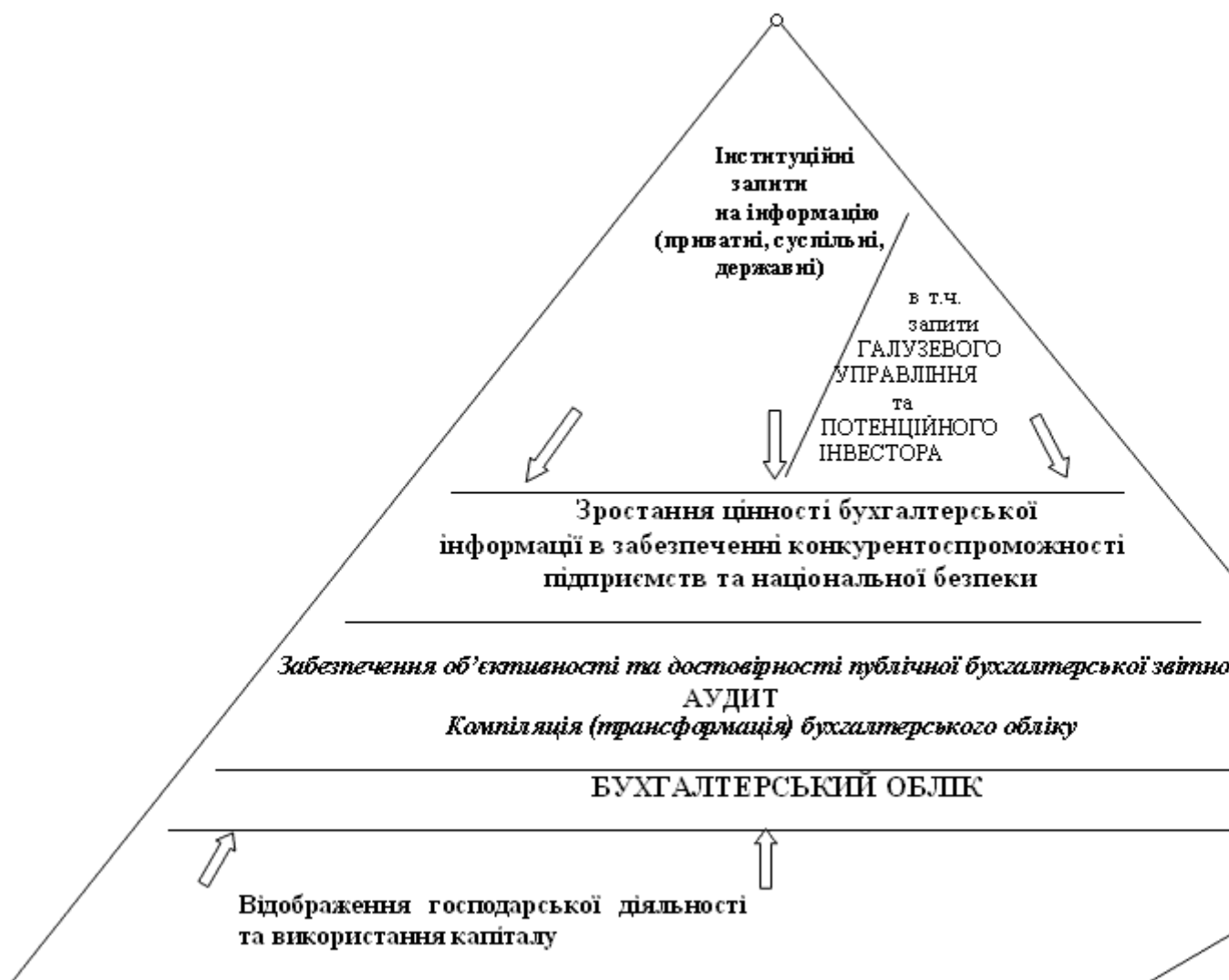
Основний матеріал і результати дослідження. Зважаючи на необхідність адаптації нормативного регулювання та методології бухгалтерського обліку та аудиту до міжнародних стандартів, маючи відповідний Указ Президента, ще в 1994 році Україна оголосила намір перейти на міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності (МСБО). Даний перехід повинен був забезпечити універсальність «мови бізнесу», якою вважається бухгалтерський облік, створити більш сприятливе інвестиційне середовище для іноземного капіталу. Який результат отримала національна економіка..? По-перше, з'явилося чітке розуміння, що розробка МСБО фінансувалась транснаціональними компаніями для забезпечення експансії останніх саме в країні третього світу. По-друге, із масовим залученням іноземного капіталу не склалося, а тому національна економіка лише втратила від поспішності чергових реформ. По-третє, через допомогу іноземних грантів більшість міжнародних стандартів бухгалтерського обліку трансформована в Українські положення (стандарти) бухгалтерського обліку з певною їх адаптацією до національних потреб, без належного методологічного та методичного забезпечення (3).

Сучасний розвиток економіки, безумовно, потребує адекватних змін в бухгалтерському обліку і аудиті. Безперечним є висновок Нобелівського лауреата з менеджменту Пітера Друкера [1], що у сучасній інформаційній епосі розвитку економіки радикальніше всього змінюватиметься найбільш традиційна із інформаційних систем - бухгалтерський облік. Проте першоосною змін бухгалтерського обліку для нас має бути не чинник світової стандартизації звітності (при всій важливості цієї проблеми), а зростання ролі бухгалтерського обліку в управлінській системі. При цьому, очевидно, що нас в першу чергу має цікавити не глобальна управлінська система (над цим є кому думати і це успішно здійснюється транснаціональними корпораціями під прикриттям глобалізації світової економіки), а національна, а в її рамках і галузева система управління.

Ідеальна система будь-якого управління завжди має чітку, струнку вертикаль – «піраміду». Бухгалтерський облік в системі управління відіграє ключову функцію, здійснюючи процес висвітлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення та передачі інформації про господарську діяльність, капітал підприємства та запити зовнішніх та внутрішніх користувачів для прийняття рішень (рис.1).

Усвідомлюючи місце бухгалтерського обліку в сучасній економічній системі, повністю погоджуючись з позицією В. М. Жука [2] з цього приводу, вважаємо за необхідне наголосити на не менш важливій ролі аудиту, як невід'ємної частки в забезпеченні створення ефективної інформаційної системи. Адже, через навіть дещо обмежені національним законодавством рамки, використовуючи наявні інструменти (операційні перевірки, оглядові перевірки та компіляцію (трансформацію) бухгалтерського обліку), аудит забезпечує приватні, суспільні та державні інституційні запити на інформацію. Аудит - це універсальний засіб, своєрідне «заспокійливе» для потенційних користувачів інформації щодо об'єктивності, правдивості та достовірності облікової інформації.

Виступаючи свого роду «фільтром», аудит забезпечує саме передачу якісної та неупередженої інформації, яка лише може міститися в публічній бухгалтерській звітності. Разом з тим дослідження показали стійку тенденцію до скорочення аудиторських фірм як в цілому по Україні, так і (особливо) в регіонах. Якщо на початок 1996 року до відміни обов'язкового аудиту в Україні працювало біля двох тисяч аудиторських фірм, то на липень 1999 року фактично функціонувало близько 500, а активно працювало не більш 200. Дана тенденція характерна для України і спостерігалася до 2001 року. За період з 2001 по 2010 роки кількість зареєстрованих в АПУ суб'єктів надання аудиторських послуг практично відновились і склала на 01.01.2010р. 2370 аудиторських фірм та 860 приватних аудиторських підприємств.

Рис. 1. Місце бухгалтерського обліку і аудиту в сучасній економічній системі

Тому, ми вважаємо, що на сучасному етапі є об'єктивна необхідність докорінного комплексного реформування бухгалтерського обліку і аудиту, як єдиного механізму, на якому базується інформаційна система. В ході даних реформ не відкидається необхідність державного методологічного впливу на побудову бухгалтерського обліку.

Це важливо, насамперед, для підвищення їх конкурентоспроможності через запровадження внутрішньогосподарського механізму забезпечення прибутковості виробництва. Неодноразово пропонувались шляхи впливу на впровадження на підприємствах ефективного виробничого обліку, який передбачає: роботу бухгалтерій з кошторисами виробництв; нове професійне та технічне укомплектування бухгалтерських служб; розробку й чітке дотримання на підприємстві графіків документообігу тощо. Правильна організація управлінського обліку і постійний контроль за виконанням госпрозрахункових завдань є головною передумовою значимості бухгалтерського обліку в інформаційній системі сучасного підприємства. На цьому етапі саме й виникає потреба у взаємопов'язаній реформі принципів нормативного регулювання, яке є прерогативою державних органів управління та контролю, та методологічних та методичних засад бухгалтерського обліку і аудиту, як двох взаємоудосконалюючих один одного систем. Тому, здійснюючи реформування і обліку, і аудиту одночасно і в комплексі в майбутньому не повинно виникнути питань щодо проведення комплексу робіт по адаптації методичних та методологічних підходів до вирішення завдань складання та представлення зовнішнім і внутрішнім користувачам неупередженої, об'єктивної та правдивої інформації, якою є публічна бухгалтерська звітність з метою задоволення інституційних запитів на інформацію.

Адже, в усіх без виключення підручниках з менеджменту з перших сторінок автори націлюють майбутніх та діючих керівників на важливість контролю за фінансовими потоками, на важливість роботи з бухгалтерськими звітами, так як актуальність саме такого підходу визначається:

а) роллю інформації в системі управління економікою;

б) зміною ставлення до інформації в ринкових умовах, коли вона перетворюється у специфічний товар з усіма впливаючи ми з цього наслідками (комерційна таємниця, вартість, ціна і т.д.);

в) впливом глобалізації, в умовах якої бухгалтерський облік розглядається як потужний інструмент вияву конкурентоспроможності, лобюванні інтересів і т.п.;

г) необхідністю формування системи методичного забезпечення роботи галузевого державного контролю та незалежного аудиту з метою цільового використання державної підтримки окремих видів виробництв.

Висновки. Отже, важливість бухгалтерського обліку і аудиту обґрунтовуються їх місцем і роллю як пріоритетності функції управління, зростанням цінності облікової інформації в забезпеченні як конкурентоспроможності підприємств, так і національної безпеки в умовах глобалізації. Фактично облік і аудит є основою «піраміди» економічної системи і вони мають не втрачати, а, навпаки, посилювати свою роль в економіці України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Друкер Питер Ф. Энциклопедия менеджмента: Весь Питер Друкер в одной книге: лучшие работы по менеджменту, написанные за 60 лет / О. Л. Пелявский (пер. с англ.).-М.; СПб.; К.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 421с.

2. Жук В. Н.Наукове забезпечення обліку в системі управління аграрним сектором економіки: теорія і практика: Наукова доповідь. – К.: Інститут аграрної економіки, 2008. – 90с.

3. Кирейцев Г. Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета: Научный доклад на 6-ой Международной научной конференции «Научные исследования в сфере бухгалтерского учета, контроля и анализа: теоретико-методологическое значение и направление дальнейшего развития», г. Житомир, 18-19 октября 2007 г. – Житомир: ЖГТУ, 2007.- 68 с.

4. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту: Навчальний посібник – 2-е вид. – К.: Каравела, 2005. – 560 с.

5. Лузан Ю. Я. Звітність підприємства - основа інформаційної системи управління //Облік і фінанси АПК.–2004. - №1. – с. 4 – 10.